

PILIE TINIS PAVELDAS

2023-1-EE01-KA220-ADU-000150753

MOKYMŲ PROGRAMA

WP2:

CivicHeritage AKADEMIJA

Co-funded by
the European Union

Finansuoja Europos Sąjunga. Tačiau išreikštos nuomonės ir požiūriai yra tik autoriaus (-ių) nuomonės ir požiūriai, kurie nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Estijos nacionalinės agentūros nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei finansavimą skirianti institucija neqali būti laikomos atsakingomis už juos.

Turinys

Ivadas	4
1 MOKYMOSI MODULIS. Priklausymo jausmas, tapatybė ir įsitraukimas	6
Mokymosi rezultatai	6
Apžvalga	6
Metodika	6
Pamokos planas	7
Mokymosi modulio vertinimas	9
Nuorodos ir papildomi ištekliai	9
2 MOKYMOSI MODULIS. Kūrybiškumas ir ekologiškas dizainas per keramikos meną ir paveldą	12
Mokymosi rezultatai	12
Apžvalga	12
Metodika	13
Pamokos planas	13
Mokymosi modulio vertinimas	18
Nuorodos ir papildomi ištekliai	20
3 MOKYMOSI MODULIS. Verslumas	20
Mokymosi rezultatai	20
Apžvalga	21
Metodika	21
Pamokos planas	22
Mokymosi modulio vertinimas	24
Nuorodos ir papildomi ištekliai	25
4 MOKYMOSI MODULIS. Tarpkultūrinė ir kartų komunikacija	27
Mokymosi rezultatai	27
Apžvalga	27
Metodika	28
Pamokos planas	28
Mokymosi modulio vertinimas	30
Nuorodos ir papildomi šaltiniai	31
Mini seminaras: Kaip skaityti parapijos žemėlapi	32
5 MOKYMOSI MODULIS: Tvarumas	32
Mokymosi rezultatai	32
Apžvalga	32
Metodika	33

Pamokos planas.....	33
Mokymosi modulio vertinimas.....	36
Nuorodos ir papildomi ištekliai	37
6 MOKYMOŠI MODULIS. Tinklų kūrimas	39
Mokymosi rezultatai	39
Apžvalga	39
Metodika.....	39
Pamokos planas.....	40
Mokymosi modulio vertinimas.....	42
Nuorodos ir papildomi ištekliai	43
7 MOKYMOŠI MODULIS. Skaitmeninės kompetencijos	44
Mokymosi rezultatai	44
Apžvalga	44
Metodika.....	44
Pamokos planas.....	44
Mokymosi modulio vertinimas.....	47
Nuorodos ir papildomi ištekliai	48

Įvadas

Pilietinio paveldo Akademija yra sparčiai besikeičianti, praktinė mokymosi erdvė, kurioje profesionalai gali rasti parengtus naudoti mokymo išteklius, gaires ir šablonus, skirtus mokyti ir konsultuoti kultūrinio ir gamtinio paveldo srityje.

Ši Akademija susideda iš 2 dalių:

- Kompetencijų sistema
- Mokymo programa

Kompetencijų sistemos temos ir mokymo programos mokymosi vienetai yra susiję taip:

LU 1. Prisirišimas, tapatybė ir įsitraukimas	LU 2. Kūrybiškumas ir ekologiškas dizainas	LU 3. Verslumumas	LU 4. Tarptautinė ir tarpgeneracinė komunikacija	LU 5. Tvarumas	LU 6. Tinklų kūrimas	LU 7. Skaitmeninės kompetencijos
1. Kultūriškai jautrios pedagogikos skatinimas						
			2. Perdavimas tarp kartų kaip švietimo forma			
				3. Kultūrinio ir gamtinio paveldo išsaugojimo susiejimas su tvarka plėtra, kartu didinant mokinių įgūdžius		
4. Perėjimas nuo mokymo apie paveldą prie mokymo per paveldą ir su paveldo pagalba						
5. Kultūrinio ir gamtinio paveldo integravimas į socialiai remtinų suaugusiųjų mokymą, siekiant skatinti mokinių žinias apie turtingą Europos kultūrinį ir gamtinį paveldą.						

Taigi yra 3 bendros temos ir 2 temos, tiesiogiai susijusios su atitinkamu mokymosi moduliu.

Mokymo programa

Pilietinio paveldo mokymo programa, pagrįsta kompetencijų sistema ir paremta teoriniu vadovu, yra Europos iniciatyva, skirta suteikti edukatoriams būtinus švietimo metodus ir išteklius, reikalingus socialiai remtinų suaugusiųjų mokymui ir ugdymui. Ji apima praktinių veiklų rinkinį, pagrįstą bendrais mokymo metodais ir novatoriškais praktinėmis priemonėmis, skirtas padėti pedagogams mokymo ir ugdymo sesijų metu, siekiant palengvinti socialiai remtinų suaugusiųjų gebėjimų ugdymą per kultūrinį ir gamtinį paveldą, sutelkiant dėmesį į šias kompetencijas:

- Prisiiršimo, tapatybės ir įsipareigojimo jausmas.
- Kūrybiškumas ir ekologiškas dizainas
- Tvarumas
- Tinklų kūrimas
- Verslumas (laiko valdymas, planavimas, biudžeto sudarymas, rinkodara ir kt.)
- Tarptautinė ir tarpgeneracinė komunikacija
- Skaitmeniniai įgūdžiai

Struktūra

Mokymo programos struktūra yra tokia:

- Pati mokymo programa (52 puslapių PDF dokumentas), kuri apima:
 - 7 mokymo modulius/sesijas
 - 7 metodus (kiekvienas mokymo modulis turi savo specifinę metodiką)
 - 7 geriausią kultūrinio ir gamtinio paveldo praktiką mokymo tikslais
 - 7 pratimai, pagrįsti kompetencijų sistemoje sukurtais LOM
- 2 PPT pristatymus su kiekvienos pamokos turiniu (iš viso 15 pamokų)

Metodika

Tuo pačiu metu Civic Heritage novatoriška metodika apima paveldą kaip vertingą įrankį ir švietimo galimybę, kuri pranoksta elitines kultūrinės ir rekreacinės veiklas. Suteikiant galimybes mokytis ir praktikuoti su paveldu susijusius įgūdžius, asmenys gali įgyti praktinės patirties, kurią galima pritaikyti įvairiose profesijose, pavyzdžiui, mene, turizme, paveldo išsaugojime ir verslume apskritai.

Be to, mokymasis apie kultūrinį paveldą gali skatinti žmonių pasididžiavimą, priklausomybės jausmą ir bendruomeniškumą, o tai gali padėti stiprinti pasitikėjimą, motyvaciją, aktyvų dalyvavimą, tarpkultūrinę sambūvį ir socialinę sanglaudą. Projektas taip pat yra novatoriškas, nes jis apžvelgia bendrą ES kultūrinio ir gamtinio paveldo vaizdą, sujungdamas vietinį ir nacionalinį kultūrinį bei gamtinį paveldą į vieną didelį dėlionę, siekdamas stiprinti piliečių priklausomybės Europai jausmą: vieningi įvairovėje.

1 MOKYMOSI MODULIS. Priklausymo jausmas, tapatybė ir įsitraukimas

Mokymosi rezultatai

Baigę šį mokymosi modulį, dalyviai gebės:

- Suprasti kultūrinio ir gamtinio paveldo reikšmę formuojant bendruomenės tapatybę ir priklausymo jausmą
- Taikyti su paveldu susijusias koncepcijas, siekiant įtraukti bendruomenes į kultūros ir gamtos išteklių išsaugojimą
- Skatinti tarpkultūrinį supratimą ir bendruomenės įsitraukimą per su paveldu susijusius projektus.

Apžvalga

Ši mokymosi modulio tema nagrinėja, kaip kultūrinis ir gamtinis paveldas prisideda prie individualios ir kolektyvinės tapatybės formavimo, skatindamas bendruomenių priklausomybės jausmą ir įsitraukimą. Dalyviai išmoks, kaip panaudoti paveldą „tiltų“ tarp įvairių kultūrinių grupių statymui, naudojant jį kaip socialinės sanglaudos priemonę. Vienetas pabrėžia pilietinio dalyvavimo svarbą ir paveldo vaidmenį kuriant tvarias, įtraukias bendruomenes.

Metodika

Šiame modulyje naudojama kultūriškai jautri pedagogika, skatinanti dalyvius domėtis paveldu, derinant teorines žinias, geriausią praktiką ir praktinius užsiėmimus. Metodika pabrėžia mokymąsi **per** kultūrinį ir gamtinį paveldą ir **su** juo, naudojant juos kaip priemones ryšiams tarp įvairių bendruomenės narių užmegzti. Šis požiūris siekia padaryti paveldo švietimą prieinamą, peržengiant elitistines nuostatas ir vertinant jį kaip įtraukią priemonę bendruomenės įgalinimui.

Modulis integruoja **kartų mokymąsi**, kai jaunesnės ir vyresnės kartos dalijasi savo požiūriais į paveldą, taip stiprindamos žinių ir tradicijų perdavimą. Jis taip pat skatina **dalyvaujamąją mokymosi aplinką**, kurioje bendruomenės nariai aktyviai dalyvauja diskusijose ir veiklose, ugdydami atsakomybės jausmą už savo kultūrinį ir gamtinį paveldą.

Geriausia praktika bus naudojama kaip atvejų studijos, siekiant iliustruoti, kaip kitos bendruomenės sėkmingai naudojo paveldą socialinei sanglaudai stiprinti. Interaktyvios veiklos įtrauks mokinius į

problemų sprendimo užduotis, susijusias su paveldo išsaugojimu ir bendruomenės stiprinimu, o diskusijos skatins refleksyvų mąstymą apie tai, kaip paveldas gali būti naudojamas kaip priemonė įtraukesnės visuomenės kūrimui.

Pamokos planas

Šis mokymosi modulis susideda iš dviejų pamokų:

1 pamoka: Paveldas ir tapatybė

2 pamoka: Bendruomenių įtraukimas per paveldą

Išsamus kiekvienos iš šių pamokų planas pateikiamas toliau:

1 pamokos pavadinimas	Paveldas ir tapatybė
Trukmė	2 valandos
Reikalingos medžiagos	Projektorius, flipchartai, žymekliai, atvejo analizės medžiaga
Pamokos turinys	1. Teorinė medžiaga (45 min.) - Įvadas į kultūrinio ir gamtinio paveldo sąvokas, tapatybės formavimąsi ir paveldo vaidmenį kuriant bendruomenių priklausomybės jausmą. - Diskusija apie tai, kaip paveldas gali suartinti skirtingas kultūrinės grupes ir skatinti pilietinį aktyvumą 2. Geriausia praktika (20 min.) 3. Interaktyvi veikla (35 min.) Mažose grupėse dalyviai nustatys kultūrinio ar gamtinio paveldo objektą savo vietovėje ir kartu aptars, kaip jį būtų galima panaudoti bendruomenės tapatybei ir įsitraukimui stiprinti. 4. Diskusijos ir apmąstymų užrašai (25 min.)

Moderuojama diskusija apie galimas kliūtis, trukdančias paveldą naudoti kaip bendruomenės stiprinimo priemonę, ir apie tai, kaip jas įveikti. Apmąstymai apie tai, kaip asmeninė patirtis, susijusi su paveldu, formuoja tapatybę.

2 pamokos pavadinimas	Bendruomenių įtraukimas per paveldą
Trukmė	2 valandos
Reikalingos medžiagos	Skaitmeniniai įrankiai (nešiojamieji kompiuteriai/planšetiniai kompiuteriai), informaciniai lapeliai apie bendruomenių įtraukimo strategijas, flipchartai, žymekliai
Pamokos turinys	1. Teorinė medžiaga (45 min.) - Įvadas į bendruomenės įtraukimo strategijas ir metodus, skirtus vietos gyventojų įtraukimui į paveldo projektus. - Diskusija apie pasakojimų, renginių ir partnerystės vaidmenį skatinant bendruomenės dalyvavimą 2. Geriausia praktika (30 min.) Pavyzdys iš projekto „Paveldas visiems“, kuris sėkmingai įtraukė įvairius bendruomenės narius į istorinės vietos išsaugojimą ir interpretavimą. 3. Interaktyvi veikla (30 min.) Dalyviai parengs mini projektą, kurio tikslas – įtraukti tam tikrą demografinę grupę (pvz., jaunimą, pagyvenusius žmones, mažumas) per vietos paveldo vietą ar renginį. Jie naudos skaitmenines priemones, kad sukurti kampaniją, skirtą savo projektui reklamuoti bendruomenėje. 4. Diskusijos ir apmąstymų užrašai

Vadovaujama refleksija apie bendruomenių įtraukimo iššūkius ir strategijas, kurias dalyviai gali naudoti siekdami įveikti pasipriešinimą ar apatiją paveldo projektams.

Mokymosi modulio vertinimas

Šio mokymosi modulio vertinimo tikslas – įvertinti mokinių supratimą apie tai, kaip kultūrinis ir gamtinis paveldas prisideda prie individualios ir kolektyvinės tapatybės formavimo, skatindamas priklausymo bendruomenei jausmą ir įsitraukimą į bendruomenės veiklą.

Toliau pateikiama lentelė su siūlomais vertinimo komponentais, jų kriterijais ir vertinimo metodu:

Vertinimo komponentai	Kriterijai	Vertinimo metodas
1. Paveldo ir tapatybės sąvokų supratimas	Gebėjimas paaiškinti paveldo reikšmę tapatybės formavimu	Rašytinės refleksijos, grupinė diskusija
2. Bendruomenės įtraukimo strategijos	Kūrybiškumas siūlant praktinius būdus, kaip įtraukti bendruomenes per paveldą	Grupės projekto pristatymas, bendramokslių atsiliepimai
3. Geriausios praktikos taikymas	Gebėjimas integruoti geriausią praktiką į projektų pasiūlymus	Galutinis projekto pasiūlymas, dėstytojo atsiliepimai

Nuorodos ir papildomi ištekliai

Nuorodos

- Hobsbawm, E., & Ranger, T. (Eds.). (1983). *Tradacijos išradimas*. Kembridžo universiteto leidykla.

Šiame fundamentaliame darbe aptariama, kaip „tradicijos“ dažnai yra naujos konstrukcijos, tačiau jos naudojamos autoritetui, socialinei sanglaudai ir grupės tapatybei įteisinti. Autoriai tiria, kaip paveldas ir tradicijos dažnai yra išgalvoti, siekiant sukurti ar išlaikyti tapatybės jausmą.

- **Anderson, B. (1983). *Įsivaizduojamos bendruomenės: apmąstymai apie nacionalizmo kilmę ir plitimą*. Verso.**

Įtakingoje Andersono knygoje nagrinėjama, kaip tautos ir nacionalinė tapatybė socialiai konstruojamos per bendrus simbolius, kalbą ir žiniasklaidą. Šis darbas yra labai svarbus norint suprasti, kaip paveldas vaidina vaidmenį formuojant nacionalinę tapatybę.

- **Hall, S. (1990). Kultūrinė tapatybė ir diaspora. J. Rutherford (red.), *Tapatybė: bendruomenė, kultūra, skirtumai* (p. 222–237).**

Šiame ese Hall tyrinėja sudėtingus būdus, kuriais tapatybė formuojama kultūrinio paveldo, ypač diasporos bendruomenėse. Jis kritikuoja fiksuotos ar esencistinės tapatybės idėją ir pristato labiau kintamą kultūrinės tapatybės koncepciją.

- **Lowenthal, D. (1998). *Paveldo kryžiaus žygis ir istorijos grobis*. Cambridge University Press.**

Lowenthal teigia, kad visuomenės dažnai selektyviai, politiškai motyvuotai ir kartais iškreiptai naudoja ir saugo paveldą. Jo knyga yra kritinė refleksija apie paveldo komercializavimą ir politizavimą.

- **Smith, L. (2006). *Paveldo naudojimas*. Routledge.**

Smith nagrinėja, kaip paveldas yra ne tik praeities išsaugojimas, bet ir aktyvus jo naudojimas dabartyje tapatybių kūrimui ir ginčams. Knygoje taip pat nagrinėjama galios dinamika, susijusi su paveldo kūrimo procesais.

- **Akagawa, N., & Smith, L. (Eds.). (2019). *Nematerialaus kultūros paveldo apsauga (2-asis leidimas)*. Routledge.**

Šioje knygoje nagrinėjama nematerialaus kultūros paveldo (NKP) apsauga, įskaitant sudėtingus NKP ir tapatybės formavimo santykius, ypač UNESCO pasaulinių iniciatyvų kontekste.

- **Macdonald, S. (2013). *Atminties kraštai: paveldas ir tapatybė šiandieninėje Europoje*. Routledge.**

Macdonald tiria, kaip paveldo praktikos ir politika formuoja kolektyvinę atmintį ir tapatybę šiuolaikinėje Europoje, sutelkdamas dėmesį į ginčytiną ir kintantį paveldo pobūdį migracijos ir globalizacijos sąlygomis.

Papildomi ištekliai

- **UNESCO Pasaulio paveldo centras** Ši platforma teikia išteklius apie pasaulio paveldo vietas ir jų kultūrinę reikšmę. Svetainėje pateikiami pranešimai ir tyrimai apie tai, kaip pasaulio paveldas yra susijęs su nacionaline ir pasauline tapatybe.

<https://whc.unesco.org/>

- **Britų muziejus** Britų muziejus siūlo įvairius internetinius išteklius (spustelėkite skirtuką „LEARN“), kuriuose nagrinėjama paveldo ir tapatybės sąsaja per muziejaus artefaktų iš viso pasaulio kolekciją.

<https://www.britishmuseum.org/>

- **Paveldas ir tapatybė Specialiosios interesų grupė (Istorinės archeologijos draugija)** Ši grupė daugiausia dėmesio skiria materialinės kultūros, archeologijos praktikos ir tapatybės formavimo santykiams. Ji taip pat skelbia informaciją, kurioje nagrinėjama, kaip paveldas naudojamas formuojant etninę, nacionalinę ir kultūrinę tapatybę.

<https://sha.org/>

- **Dokumentinis filmas: „Atminties sunaikinimas“ (2016 m.)** Šis dokumentinis filmas nagrinėja tyčinį kultūrinio paveldo sunaikinimą ir jo poveikį bendruomenių tapatybei, ypač konfliktų zonose.

<https://destructionofmemoryfilm.com/>

2 MOKYMOŠI MODULIS. Kūrybiškumas ir ekologiškas dizainas per keramikos meną ir paveldą

Mokymosi rezultatai

Baigę šį mokymosi modulį, mokiniai:

- Supras ir paaiškins keramikos vaidmenį žmonijos istorijoje ir kultūroje, remdamiesi Narvos keramikos tradicijos pavyzdžiu, ir apmąstys, kaip toks paveldas jungia žmones iš skirtingų kartų ir kultūrų.
- Tyrinėti ir apibūdinti keramikos meno kūrybinį potencialą, susiedami senovės tradicijas su šiuolaikiniais ekologiškais požiūriais.
- Supras, kaip meninė raiška gali prisidėti prie psichinės gerovės.
- Pademonstruos pagrindinius praktinius įgūdžius dirbant su moliu ir gaminant keramiką, naudojant tradicines ir šiuolaikines technikas.
- Taikys kūrybiškumo ir ekologiško dizaino principus, kad generuotų idėjas, projektuotų ir kurtų asmeninius keramikos dirbinius, atspindinčius paveldo vertybes, individualią išraišką ir vaizduotės turtingą mąstymą.

Apžvalga

Ši mokymosi vienetas derina teorinius tyrimus su praktiniais užsiėmimais, skatindamas mokinius domėtis kultūros paveldu, kūrybiškumu, ekologiniu dizainu ir asmenine išraiška per keramikos meną.

Teorinėje dalyje mokiniai:

- Pradės nuo molio ir keramikos atradimo, kaip jie buvo naudojami skirtingose kultūrose ir laikotarpiais, ir kaip jie atspindi įvairiose kultūrinės raiškos formose (pvz., mitologijoje, patarlėse ir tradicijose).
- tyrinės Narvos kultūros, vienos seniausių neolito kultūrų Europoje, žinomos dėl savo unikalių keramikos technikų ir dekoracijų, pavyzdį
- Supras, kaip keramika suteikia įžvalgų į žmonijos istoriją, kasdienį gyvenimą ir tarpkultūrinius ryšius.

Praktinėje dalyje mokiniai:

- Išmoks šiuolaikinės rankų darbo keramikos pagrindų ir susipažins su šiandien naudojamais įrankiais ir technikomis.
- Išmoks dirbti su moliu ir gamins asmeninius keramikos dirbinius.

- Derins senovinius motyvus ir formas su šiuolaikiniais, ekologiškais dizaino metodais.

Ši tema skatina apmąstyti praktinę, kultūrinę ir emocinę keramikos reikšmę, remia mokinių kūrybinį mąstymą ir siūlo terapinį poveikį, kurį teikia darbas su natūraliais medžiagomis. Galutinis rezultatas – unikalūs keramikos dirbiniai, atspindintys kiekvieno mokinio vaizduotę ir kultūrinį įkvėpimą.

Pastaba mokytojams: nors šiame modulyje kaip pavyzdys naudojama Narvos kultūra, jis yra pritaikomas. Mokytojai raginami įtraukti pavyzdžius iš savo vietos keramikos tradicijų, kad mokymosi patirtis būtų aktualesnė ir reikšmingesnė mokiniams.

Metodika

Mūsų mokymosi modulis pagrįstas andragoginiu, į mokinius orientuotu ir patirtimi grindžiamu požiūriu, derinančiu kognityvinius, kūrybinius ir praktinius metodus. Šis procesas sieja kultūrinio paveldo tyrinėjimą su minkštųjų įgūdžių, kūrybiškumo ir ekologiško mąstymo ugdymu, o tai ypač aktualu suaugusiems mokiniams.

Dalyviai pradeda nuo savo ankstesnių žinių ir gyvenimo patirties aktyvinimo, tada jas plėtoja per tyrimais pagrįstas ir praktines veiklas. Jie tyrinėja keramikos kultūrinę, istorinę ir simbolinę reikšmę skirtingais laikotarpiais ir kultūrose, naudodami Narvos kultūrą kaip vietos pavyzdį. Kitų regionų pedagogai raginami integruoti savo vietos keramikos tradicijas, kad mokymas būtų kontekstualiai aktualus.

Praktiškai dirbdami su moliu, mokiniai aktyviai eksperimentuoja, ugdo praktinius įgūdžius ir išreiškia asmenines idėjas bei emocijas. Kurdami savo keramikos dirbinius, jie skatinami taikyti ekologinio dizaino principus, priimti sąmoningus kūrybinius sprendimus ir mąstyti apie tvarumą, tapatybę ir asmenines vertybes.

Pagrindiniai metodai:

- Problemų sprendimu grindžiamą mokymąsi, kur atviri klausimai ir kūrybinės užduotys skatina smalsumą ir savarankišką mąstymą,
- Vizualinę analizę per istorinės ir šiuolaikinės keramikos nuotraukas ir vaizdo įrašus,
- Bendradarbiavimu grindžiamą refleksiją ir bendraamžių dialogą, stiprinantį tarpkultūrinį supratimą ir bendravimo įgūdžius,
- Sąmoningas darbas su natūraliomis medžiagomis, skatinantis emocinę gerovę ir mažinantis stresą.

Šis integruotas andragoginis požiūris stiprina suaugusiųjų priklausymo jausmą, skatina saviraišką per meną ir ugdo tokius transversalius įgūdžius kaip bendravimas, planavimas, kūrybiškumas ir tarpkultūrinis sąmoningumas.

Pamokos planas

Šis mokymosi modulis susideda iš trijų pamokų:

1 pamoka: Keramikos kilmės ir reikšmės tyrinėjimas bei pirminis darbas su moliu

2 pamoka: funkcionalaus objekto, įkvėpto vietos keramikos paveldo, projektavimas

3 pamoka: Keramikos dizaino ir dekoravimo menas

Išsamus kiekvienos pamokos planas pateikiamas toliau:

1 pamokos pavadinimas	Keramikos kilmės ir reikšmės tyrinėjimas bei pradiniai molio darbai
Trukmė	2–2,5 valandos
Pamokai reikalingos medžiagos	- Grupinės užduotys su neužbaigtais sakiniais apie keramikos istoriją ir vaidmenį - Vaizdo įrašai ar skaitmeninis turinys, kuriame pateikiami faktai ir įžvalgos apie keramiką - Vaizdinės priemonės (kompiuteris, projektorius arba interaktyvus ekranas) - Paprastų molinių talismanų pavyzdžiai įkvėpimui - Molis (tokio paties tipo, kuris bus naudojamas užsiėmimo metu) - Pagrindiniai molio modeliavimo įrankiai (voleliai, briaunų įrankiai ir kt.) - Prijuostės arba apsauginiai stalų užklotai
Sesijos turinys (proceso aprašymas)	Proceso eiga 1. Sveikinimas ir ankstesnių žinių aktyvinimas Pasveikinkite dalyvius ir pristatykite kurso temą: paveldo, kūrybiškumo ir ekologiško dizaino derinimas. Paprašykite kiekvieno mokinio trumpai prisistatyti ir pasidalinti, ar jie kada nors dirbo su moliu. Suskirstykite dalyvius į mažas 3–5 žmonių grupes ir išdalykite užduočių lapus su neužbaigtais sakiniais apie keramikos istoriją ir vaidmenį. Leiskite grupėms aptarti ir užbaigti sakinius remdamosi savo idėjomis (10–15 min.). Suburkite grupes, kad jos pasidalytų savo atsakymais ir apmąstytų juos. Naudokite tai kaip atspirties tašką, kad pristatytumėte pagrindinius faktus, rodydami nuotraukas ir trumpus vaizdo įrašus apie keramikos istorinę ir kultūrinę vertę.

2. Įvadas į molį

Pereikite į keramikos dirbtuvių zoną. Pristatykite pagrindinius molio įrankius ir molio rūšis (ypač tą, kuri naudojama šiandien). Aptarkite, kaip elgiasi molis ir ko galima tikėtis proceso metu. Pademonstruokite pagrindines molio apdorojimo technikas.

1. Kūrybinė interaktyvi veikla: asmeninio talismano iš molio gaminimas

Pateikite užduotį: kiekvienas mokinys sukuria asmeninį „talismaną“ – mažą simbolinį molio dirbinį, įkvėptą senovinių technikų arba jų pačių kultūrinės ar asmeninės simbolikos. Parodykite keletą pavyzdžių įkvėpimui. Padėkite mokiniams formuoti ir individualizuoti savo talismaną. Skatinkite simbolinį mąstymą – tai gali būti abstrakti forma, apsaugos simbolis, reikšminga forma ir pan.

2. Apibendrinimas ir refleksija

Pakvieskite dalyvius pasidalinti tuo, ką jie sukūrė, ir tuo, ką tai jiems reiškia. Paklauskite, kaip jie vertina šią patirtį. Skatinkite diskusiją apie tai, kas jiems buvo sudėtinga ar įdomu dirbant su molio. Surinkite talismanus džiovinimui ir degimui – paaiškinkite, kad jie juos gaus trečiojo užsiėmimo metu.

Apibendrinkite dienos įgūdžius ir aptarkite, kaip šie pagrindiniai įgūdžiai bus plėtojami kitoje sesijoje. Pristatykite kitos sesijos temą.

Patarimai mokytojams/moderatoriams:

- Būkite šilti ir padrąsinantys – tai atradimų užsiėmimas.
- Apsvarstykite galimybę molio užsiėmimo metu leisti raminančią instrumentinę muziką, kad sukurtumėte terapinę atmosferą.
- Pažeidžiamiems suaugusiems mokiniams skirkite daugiau laiko ir visą laiką užtikrinkite emocinį saugumą bei skatinkite juos.

2 pamokos pavadinimas	Funkcionalaus objekto, įkvėpto vietos keramikos paveldo, projektavimas
Trukmė	2–3 valandos
	- Molis ir įrankiai (perkelti iš 1 pamokos)

Pamokai reikalingos medžiagos	- Esquizų bloknotai, pieštukai, trintukai - Vietos keramikos paveldo pavyzdžiai (nuotraukos arba kopijos) - Skaidrės arba atspausdinti vaizdai, kuriuose matomi senoviniai ir šiuolaikiniai keramikos dirbiniai - Pasirinktinai: nešiojamas kompiuteris/projektorius skaitmeninei prezentacijai
Pamokos turinys (proceso aprašymas)	Ši pamoka kviečia mokinius tyrinėti savo vietos keramikos paveldą – mūsų atveju, Narvos kultūros keramiką – ir naudoti jį kaip įkvėpimo šaltinį, kad suprojektuotų ir pradėtų kurti funkcionalų keramikos objektą (pavyzdžiui, puodelį ar dubenėlį). Sesija derina istorijos mokymąsi su praktiniu projektavimu ir siekia skatinti kūrybiškumą, kultūrinį sąmoningumą ir asmeninės raiškos gebėjimus. Kitų regionų pedagogai raginami pateikti savo vietos keramikos tradicijas kaip pavyzdžius. Pamokos struktūra gali būti pritaikyta įvairioms kultūrinėms aplinkoms. Proceso etapai 1. Sveikinimas ir apibendrinimas Pradėkite nuo trumpo pasitikrinimo ir apžvalgos. Pakvieskite mokinius prisiminti kažką, kas jiems buvo įdomu ar patiko pirmojoje sesijoje. Pasirinkite, ar norite atlikti apšilimo veiklą, pavyzdžiui, „parodyk ir papasakok“ su eskizais ar mintimis, įkvėptomis nuo paskutinės sesijos. 2. Įvadas į vietos keramikos paveldą Pateikite trumpą savo regiono keramikos istorijos apžvalgą. Mūsų atveju tai yra Narvos kultūra – pabrėžkite jos medžiagas, technikas ir simbolines ar praktines funkcijas. Naudokite vaizdines priemones ir pasakojimus, kad tai būtų įdomu. Aptarkite, kaip keramikos paveldas gali atspindėti tapatybę, bendruomenę ir laiką. Pabrėžkite, kad mokiniai dabar semsis įkvėpimo iš šio paveldo, kad suprojektuotų modernų objektą. 3. Asmeninio dizaino eskizai Pristatykite pagrindines dizaino sąvokas – formą, funkciją, paviršių ir simboliką. Parodykite šiuolaikines paveldo keramikos interpretacijas (vietines ar tarptautines), kad paskatintumėte idėjas. Tada suteikite mokiniams laiko nupiešti savo dizainą: funkcionalų daiktą, įkvėptą paveldo, bet išreiškiantį jų skonį ar istoriją. Skatinkite laisvę ir

smalsumą. Priminkite mokiniams, kad dizainas yra procesas, o eskizai neturi būti tobuli.

4. Asmeniškai suprojektuoto objekto įgyvendinimas iš molio

Pereikite prie praktinės fazės. Padėkite mokiniams perkelti eskizą į molio formą, naudojant pagrindines rankų darbo technikas. Padėkite kiekvienam dalyviui individualiai, kai jie dirba – kai kuriems gali prireikti pagalbos formuojant ar kuriant struktūrą, kitiems – perkeliant savo idėją į 3D. Pabrėžkite, kad kiekvienas objektas yra unikalus. Prireikus padrąsinkite ir pateikite nedidelius patarimus.

5. Dalijimasis ir apmąstymai

Surenkite trumpą dalijimosi ratą arba neformalų galerijos apžiūrėjimą. Pakvieskite kiekvieną dalyvį pasidalinti savo dar nebaigtu darbu ir jo įkvėpimo šaltiniu. Naudokite tokius klausimus: „Kokia jūsų vietos keramikos paveldo dalis įtakojo šį kūrinį?“ „Kaip į jį įtraukėte savo stilių?“

Paaiškinkite dalyviams, kaip jų darbai bus degami ir ruošiami kitai sesijai. Pateikite apžvalgą apie glazūravimo technikas, kurias jie išmoks, pabrėždami, kaip jos gali pagerinti jų kūrinius. Skatinkite juos pagalvoti apie spalvą ir apdailą kaip būdus dar labiau išreikšti savo unikalų stilių.

3 pamokos pavadinimas	Keramikos dizaino ir dekoravimo menas
Trukmė	2–2,5 valandos
Pamokai reikalingos medžiagos	- Ankstesnėje pamokoje sukurti keramikos dirbiniai, išdegtos bisque būdu - Įvairūs glazūros tipai (skaidrios, spalvotos, matinės, blizgios ir kt.) - Glazūravimo įrankiai: teptukai, kempinės, lašintuvai ir kt. - Prijuostės ir apsauginės medžiagos - Spausdinti arba skaitmeniniai viktorinos medžiagos (gali būti vaizdinės medžiagos, klausimai, teisingas/klaidingas, atitikimo užduotys)
Sesijos turinys (proceso aprašymas)	Proceso etapai 1. Sveikinimas ir glazūravimo technikų demonstravimas

Sesiją pradėkite nuo įvado į glazūravimą: kas tai yra, kaip tai veikia keramiką vizualiai ir funkcionaliai, kaip pasirinkti tinkamą tipą. Surenkite gyvą demonstraciją arba parodykite trumpus vaizdo įrašus, kuriuose pristatomi įvairūs metodai – panardinimas, teptukas, kempinė, sluoksniavimas. Pabrėžkite, kaip glazūros sąveikauja degimo metu ir kokių kūrybinių efektų galima pasiekti.

2. Keramikos dirbinių glazūravimas praktiškai

Padėkite dalyviams glazūruoti jų išdegtus dirbinius. Skatinkite juos tyrinėti tekstūrą, sluoksniavimą ir spalvas, kad jų darbai būtų individualūs. Leiskite jiems laisvai rinktis ir derinti, padėkite saugos, taikymo ir tvarkymo technikų klausimais. Skatinkite bendradarbiavimo atmosferą – raginkite dalyvius stebėti, komentuoti ir įkvėpti vieni kitus. Priminkite jiems, kad galutiniai rezultatai po degimo gali būti netikėti, ir tai yra kūrybinio atradimo dalis.

3. Apibendrinantis viktorina

Surenkite lengvą, įdomų viktoriną, kad pakartotumėte pagrindinius kurso dalykus (paveldą, technikas, terminologiją, Narvos kultūrą, asmenines refleksijas). Naudokite spausdintus lapelius, interaktyvią platformą ar netgi grupės veiklą.

4. Galutinis atsiliepių ratas

Pakvieskite dalyvius pristatyti savo baigtus darbus. Paprašykite jų pasidalinti įkvėpimu, kuris paskatino jų dizainą, ir technikomis, kurias jie naudojo, skatindami pasiekimo ir bendruomenės jausmą. Sudarykite sąlygas refleksyviai diskusijai apie tai, kokių įgūdžių, dalyvių nuomone, jie įgijo, kaip pasikeitė jų suvokimas apie keramiką ir kaip jie galėtų pritaikyti tai, ko išmoko, kitose savo gyvenimo srityse.

5. Kurso apibendrinimas ir vertinimas

Išdalinkite atsiliepių formas arba atlikite internetinę apklausą, kad surinktumėte dalyvių nuomones apie kurso veiksmingumą, turinį ir pateikimą.

Šio mokymosi modulio vertinimo tikslas – įvertinti, kiek dalyviai pasiekė numatytus mokymosi rezultatus. Konkrečiai, jo tikslas yra:

- Įvertinti dalyvių supratimą apie keramikos vaidmenį žmonijos istorijoje ir kultūroje, naudojant Narvos keramikos tradicijos (ar kitų vietos keramikos kultūrų) pavyzdį.
- Įvertinti jų gebėjimą apmąstyti keramikos paveldo kultūrinę ir socialinę vertę bei jo ryšį su tapatybe ir priklausomybe.
- Įvertinti pagrindinių molio apdorojimo ir keramikos gamybos įgūdžių, naudojant senovines ir šiuolaikines technikas, įgijimą.
- Įvertinti kūrybiškumo ir ekologiško dizaino principų taikymą kuriant ir gaminant asmeninį keramikos dirbinį.
- Stebėti, kaip mokymosi patirtis padėjo dalyviams ugdyti minkštuosius įgūdžius, įskaitant kūrybinį mąstymą, saviraišką, bendravimą ir gerovę.

Toliau pateikiamas siūlomas šių rezultatų vertinimo modelis:

Vertinimo komponentai	Kriterijai	Vertinimo metodas
1. Kultūrinio paveldo supratimas	Gebėjimas apibūdinti pagrindinius keramikos paveldo aspektus ir susieti juos su žmonių ir vietos istorija.	Grupinės diskusijos, trumpi rašytiniai ar žodiniai apmąstymai, interaktyvus viktorina
2. Kūrybinis ir refleksyvus mąstymas	Asmeninės reikšmės, kūrybinių pasirinkimų ir kultūrinių nuorodų išraiška keramikos darbuose	Stebėjimas projekto darbo metu, galutinė prezentacija, bendramokslių atsiliepimai
3. Įgūdžių įgijimas	Įrodytas gebėjimas dirbti su moliu, taikyti formavimo technikas ir naudoti pagrindinius įrankius bei glazūras	Praktinis darbas, užbaigti keramikos dirbiniai, mokytojo stebėjimas
4. Ekologinis dizainas ir meninė išraiška	Tvaraus dizaino principų ir asmeninio stiliaus naudojimas kuriant keramikos dirbinį	Galutinio keramikos produkto peržiūra, pasirinkimų paaiškinimas grįžtamojo ryšio rate
5. Įsitraukimas ir gerovė	Motyvacijos lygis, malonumas, grupės sąveika ir emocinis įsitraukimas į mokymosi procesą	Stebėjimo užrašai, galutinis grįžtamojo ryšio ratas, savijautos savęs vertinimo klausimai

6. Pasitenkinimas ir motyvacija ateityje	Bendras pasitenkinimas kursu ir susidomėjimas tolesniu mokymusi ar kūrybiniu įsitraukimu	Rašytinė atsiliepimų forma arba apklausa po kurso
--	--	---

Nuorodos ir papildomi ištekliai

Nuorodos:

1. Kriiska, Aivar, Oras, Ester, Lõugas, Lembi ir kt. (dar 3 autoriai) (2017) *Vėlyvasis mezolitas Narvos etape Estijoje: keramika, gyvenviečių tipai ir chronologija*. Eesti Arheoloogia Ajakiri: Estijos archeologijos žurnalas. p. 52–86.
2. Lang, V. (2007). *Narvos kultūra Rytų Baltijos priešistorėje*. Estijos archeologijos žurnalas, 11(2), 93–115.
3. UNESCO. (n.d.). *Nematerialusis kultūros paveldas: tradiciniai amatai*. <https://ich.unesco.org/en/home>
4. Sentance, B. (2008). *Keramika: pasaulinis tradicinių technikų vadovas*. Thames & Hudson.

3 MOKYMOŠI MODULIS. Verslumas

Mokymosi rezultatai

Baigę šį mokymosi modulį, dalyviai gebės:

- Atpažinti ir analizuoti kultūros ir gamtos paveldo vietas, suprasti jų reikšmę ir potencialą bendruomenės ir ekonomikos plėtrai.
- Parengti pagrindinį verslo planą, skirtą paveldo pagrįstam verslo projektui.
- Parodyti didesnę bendruomenės įsitraukimą ir priklausomybės jausmą, bendradarbiaujant su bendraamžiais ir vietos suinteresuotosiomis šalimis, siekiant sukurti ir pristatyti perspektyvias verslo idėjas, susijusias su paveldu.

Apžvalga

Šio mokymosi modulio tikslas – mokyti verslumo, pasitelkiant kultūrinį ir gamtinį paveldą.

Pirmojoje pamokoje mokiniai aptaria paveldo reikšmę ir jo potencialą verslo projektams, diskutuodami ir žemėlapiuose žymėdami vietos paveldo objektus.

Antrojoje pamokoje mokiniai mokosi kurti verslo planą, susijusį su paveldo verslu, įskaitant grupinius darbus ir pristatymus.

Modulis skatina bendruomenės įsitraukimą, pasididžiavimo ir priklausymo jausmą bei praktinius verslo įgūdžius, siejant paveldą su ekonominiais ir socialiniais privalumais vietos ir Europos kontekste.

Metodika

Mokymo modulis „Verslumas“ naudoja daugialypę pedagoginę metodiką, kurioje akcentuojamas patirtinis mokymasis, projektiniai užsiėmimai ir bendruomenės įtrauktis, siekiant veiksmingai mokyti verslumo per kultūrinio ir gamtinio paveldo prizmę.

Patirtinis mokymasis yra pagrindinis šio modulio elementas. Mokiniai pradeda nuo savo vietovės tyrinėjimo, kad nustatytų svarbias paveldo vietas. Ši praktinė veikla ne tik pažadina jų smalsumą, bet ir sudaro pagrindą gilesniam įsitraukimui į temą. Ekskursijos į šias vietas ir bendravimas su vietos verslininkais bei paveldo specialistais suteikia mokiniams tiesioginių įžvalgų apie tai, kaip paveldas gali būti vertingas verslo įmonių išteklius.

Projektinis mokymasis (PBL) yra neatsiejama bendradarbiavimo ir praktinio žinių pritaikymo dalis. Mokiniai dirba mažose grupėse, kad pasirinktų paveldo vietą, generuotų verslumo idėjas ir parengtų išsamų verslo planą. Ši bendradarbiavimo aplinka skatina kritinį mąstymą, bendravimą ir problemų sprendimo įgūdžius. Sutelkdami dėmesį į realaus pasaulio iššūkius ir galimybes, mokiniai gali pamatyti tiesioginį savo mokymosi aktualumą ir poveikį.

Bendruomenės įtraukimas pagerina mokymosi patirtį, nes sujungia studentus su vietos suinteresuotosiomis šalimis. Bendruomenės narių, pvz., verslo savininkų ir paveldo ekspertų, įtraukimas praturtina ugdymo procesą ir skatina bendruomenės ir priklausymo jausmą. Kai studentai pristato savo verslo planus, jie gauna atsiliepimus iš savo bendramokslių ir bendruomenės narių, o tai skatina konstruktyvios kritikos ir nuolatinio tobulėjimo kultūrą.

Technologijos naudojamos mokymuisi ir įsitraukimui stiprinti. Mokiniai naudoja skaitmenines priemones tyrimams ir pristatymams, pasitelkdami interaktyvius žemėlapius, vaizdo įrašus ir skaitmeninį pasakojimą, kad įgyvendintų savo idėjas. Tai ne tik padaro mokymosi procesą dinamiškesnį, bet ir suteikia mokiniams būtinų skaitmeninio raštingumo įgūdžių.

Iki modulio pabaigos mokiniai parengs įgyvendinamus verslo planus, susijusius su paveldu, ir parodys savo gebėjimą taikyti verslumo koncepcijas prasmingame ir bendruomenei orientuotame kontekste. Šis požiūris ne tik parengia mokinius būsimiems verslo užmojams, bet ir skatina socialinę sanglaudą bei priklausymo įvairiapusiškam ir vieningam Europos paveldui jausmą.

Pamokos planas

Šis mokymosi modulis susideda iš dviejų pamokų:

1 pamoka: Paveldo ir jo verslumo potencialo supratimas

2 pamoka: Paveldo verslo plano kūrimas

Išsamus kiekvienos pamokos planas pateikiamas toliau:

1 pamokos pavadinimas	Paveldo ir jo verslumo potencialo supratimas
Trukmė	2 valandos
Reikalingos medžiagos	• Projektorius ir ekranas • Interneto prieiga • Baltoji lenta ir žymekliai • Lankstukai su pagrindinėmis sąvokomis (pasirinktinai)
Pamokos turinys	1. Teorinė medžiaga (45 minutės) Įvadas į paveldą (15 minučių) • Apibrėžkite kultūrinį ir gamtinį paveldą. • Aptarkite paveldo išsaugojimo svarbą. • Pabrėžkite paveldo vaidmenį ugdant bendruomenę ir tapatybę. Paveldas ir verslumas (30 minučių) • Apibrėžkite verslumą ir jo svarbą ekonomikos plėtrai.

- Išnagrinėkite, kaip paveldas gali būti panaudotas verslo projektuose.

2. Geriausia praktika (15 minučių)

3. Interaktyvi veikla: vietos paveldo žemėlapių sudarymas (30 minučių)

- Suskirstykite mokinius į mažas grupes.
- Kiekvienai grupei duokite vietos žemėlapi.
- Paprašykite mokinių žemėlapyje pažymėti kultūrinio ir gamtinio paveldo vietas.
- Grupės pristato savo žemėlapius ir aptaria kiekvienos vietos reikšmę.

4. Diskusija ir apmąstymai (30 minučių)

- Aptarkite, kaip nustatytos paveldo vietos gali būti panaudotos verslo veiklai.
- Skatinkite mokinius generuoti verslo idėjas, įtraukiančias vietos paveldą.
- Apmąstykite potencialią paveldo verslumo naudą bendruomenei ir visai Europai.

2 pamokos pavadinimas	Paveldo verslo plano kūrimas
Trukmė	2 valandos
Reikalingos medžiagos	• Nešiojamieji kompiuteriai/planšetiniai kompiuteriai su interneto prieiga • Verslo plano šablonai • Paveldo verslo atvejų analizė • Lenta ir žymekliai
Pamokos turinys	1. Teorinė medžiaga (30 minučių) Verslo plano apibrėžimas ir sudedamosios dalys • Verslo plano apibrėžimas

- Pristatykite pagrindines verslo plano sudedamąsias dalis: santrauką, verslo aprašymą, rinkos analizę, rinkodaros strategiją, veiklos planą, finansinį planą.
- Pateikite pavyzdžių iš paveldo verslo srities.
- Paskirstykite verslo plano šablonus.

2. Geriausia praktika (15 minučių)

3. Interaktyvi veikla: verslo plano kūrimas (30 minučių)

- Suskirstykite mokinius į mažas grupes.
- Kiekviena grupė pasirenka paveldo objektą arba temą iš ankstesnės pamokos.
- Grupės dirba kurdamos verslo planą naudodamos pateiktą šabloną.
- Skatinkite mokinius apsvarstyti tokius aspektus kaip tikslinė auditorija, rinkodaros strategijos, finansavimo šaltiniai ir poveikis bendruomenei.

4. Pristatymai ir atsiliepimai (45 minutės)

- Kiekviena grupė pristato savo verslo planą klasei.
- Surengiame tarpusavio vertinimo sesiją, kurioje mokiniai teikia konstruktyvius atsiliepimus.
- Aptarkite kiekvieno plano įgyvendinamumą ir galimus patobulinimus.

Mokymosi modulio vertinimas

Šio mokymosi modulio vertinimo tikslas – įvertinti mokinių supratimą apie kultūrinį ir gamtinį paveldą, jų verslumo idėjas ir gebėjimą parengti praktinį verslo planą, pagrįstą paveldo ištekliais.

Toliau pateikiama lentelė su siūlomais vertinimo komponentais, jų kriterijais ir vertinimo metodu:

Vertinimo komponentai	Kriterijai	Vertinimo metodas
1. Dalyvavimas ir įsitraukimas	Aktyvus dalyvavimas klasės diskusijose ir veikloje. Indėlis į grupės užduotis.	Dėstytojo stebėjimai ir pastabos.

	Dalyvavimas ekskursijose ir bendravimas su kviestiniais pranešėjais.	
2. Vietos paveldo žemėlapis sudarymas	Vietos paveldo objektų identifikavimas ir paaiškinimas.	Grupinis paveldo žemėlapis pristatymas.
3. Verslo plano rengimas ir pristatymas	Verslo plano išsamumas ir nuoseklumas. Pristatymo aiškumas ir įtikinamumas. Gebėjimas atsakyti į klausimus.	Grupinis verslo plano pateikimas. Grupės pristatymas ir klausimų ir atsakymų sesija.

Galutiniai mokinių pažymiai bus skiriami remiantis jų pasiekimais visose sudedamosiose dalyse, skatinant subalansuotą jų dalyvavimo, supratimo ir verslumo įgūdžių praktinio pritaikymo vertinimą. Šis paprastas vertinimo metodas užtikrina išsamų vertinimą, tuo pačiu būdamas aiškus ir lengvai valdomas.

Nuorodos ir papildomi ištekliai

Nuorodos

Kultūrinis paveldas ir verslumas: kaip išsaugoti ir populiarinti savo kultūrinį paveldą (Paskutinis atnaujinimas 2024 m. balandžio 24 d.). Faster Capital

<https://fastercapital.com/content/Cultural-Heritage-and-Entrepreneurship--How-to-Preserve-and-Promote-Your-Cultural-Legacy.html#:~:text=Cultural%20heritage%20holds%20immense%20value,tourism%20development%20and%20social%20impact.>

Pasquinelli, Cecilia & Rovai, Serena & Bellini, Nicola. (2023). Vietos prekių ženklų ir regioninių inovacijų susiejimas: tvaros verslo strategijos, pasinaudojant paveldu. Regioniniai tyrimai. 10.1080/00343404.2023.2187046.

Turizmo pavertimas plėtra: rizikos mažinimas ir paveldo turto panaudojimas (Paskutinis atnaujinimas: 2024 m. vasario 15 d.). WEF.

<https://www.weforum.org/agenda/2024/02/turning-tourism-into-development/>

Zaman, Gheorghe. (2015). Kultūrinio paveldo verslumas (CHE) – iššūkiai ir sunkumai. Procedia – socialiniai ir elgsenos mokslai. 188. 10.1016/j.sbspro.2015.03.333.

Papildomi ištekliai

Fillis, I., Lehman, K., & Miles, M. P. (2017). Senojo ir naujojo meno muziejus: verslumo marketingo panaudojimas unikaliam meno ir atostogų projektui sukurti. *Atostogų rinkodaros žurnalas*, 23(1), 85-96. <https://doi.org/10.1177/1356766716634153>

Denzer, D. (2020). Paveldo verslumas teorijoje ir praktikoje: UNESCO pasaulio paveldo vietų pavyzdžiai. Inauguracinė disertacija, skirta ekonomikos mokslų daktaro laipsniui įgyti, Vupertalio universitetas.

4 MOKYMOŠI MODULIS. Tarpkultūrinė ir kartų komunikacija

Mokymosi rezultatai

Baigę šį mokymosi modulį, dalyviai gebės:

- Suprasti, vertinti ir branginti kultūrinius skirtumus tarp kartų ir žmonių iš skirtingų aplinkų
- Analizuoti ir vertinti skirtingus požiūrius į kultūrinio ir gamtinio paveldo naudojimą ir valdymą
- Skatinti įvairių vietos bendruomenių įsitraukimą siekiant stiprinti kultūrinį paveldą.

Apžvalga

Šio mokymosi modulio tikslas – suprasti kartų ir kultūrų tarpusavio bendravimo sąveiką kaip bendrą ir platų požiūrį į kultūrinį ir gamtinį paveldą. Kultūrinis ir gamtinis paveldas yra pagrindinis bendruomenių išteklius, ne tik kaip praeities liudijimas, bet ir kaip elementas, prisidedantis prie tapatybės formavimo ir socialinės sanglaudos. Vis labiau globalizuotame ir tarpusavyje susijusiame pasaulyje kartų ir kultūrų komunikacija tampa ypač svarbi siekiant įtraukaus ir bendro požiūrio į šio paveldo vertinimą. Šios dvi komunikacijos formos, jei jos yra gerai integruotos, gali tapti tiltais, jungiančiais skirtingas kartas ir kultūras bendro paveldo kūrime, gebančiam atsakyti į šiuolaikinius iššūkius. Savo ruožtu kultūrinis ir gamtinis paveldas tampa priemone, skatinančia dialogą tarp kartų ir skirtingų kultūrų.

Pirmojoje pamokoje dalyviai aptars komunikacijos prasmę ir procesus, tyrinės skirtingų požiūrių vertę, eksperimentuodami su skirtingais komunikacijos kodais.

Kartų komunikacija reiškia ryšį tarp skirtingų amžiaus grupių asmenų, siekiant skatinti tarpusavio supratimą ir žinių mainus. Kalbant apie kultūrinį ir gamtinį paveldą, ši komunikacija yra labai svarbi perduodant tradicijas, istorijas, praktikas ir žinias, kurios dažnai perduodamos iš kartos į kartą. Pavyzdžiui, vyresnio amžiaus žmonės gali perduoti savo gyvenimo patirtį ir ryšį su teritorija jaunesnėms kartoms, kurios gali šias tradicijas interpretuoti iš naujo ir pasiūlyti jas šiuolaikiškai. Šis mainas ne tik išsaugo paveldą, bet ir atnaujina jį, leidžiant naujoms kartoms išlaikyti ryšį su savo teritorijos kultūrinėmis ir gamtinėmis šaknimis.

Tarptautinė komunikacija – tai skirtingų kultūrų atstovų tarpusavio mainai. Globalioje aplinkoje labai svarbu skatinti skirtingų bendruomenių tarpusavio supratimą ir spręsti su kultūrų įvairove susijusias problemas. Tarptautinė komunikacija palengvina skirtingų požiūrių ir pasaulėžiūrų integraciją, sudaro galimybes abipusiam praturtinimui. Pavyzdžiui, skirtingos kultūrinės grupės gali dalytis žiniomis apie vietas, gamtos išsaugojimo praktiką ir tai, kaip jos interpretuoja gamtos paveldo reikšmę, skatindamos kolektyvinį ir įtraukų požiūrį į jo vertės pripažinimą.

Antrojoje pamokoje dalyviai patirs tai, ko išmoko, įgyvendindami kolektyvinį darbą, kurio tikslas – stiprinti vietos paveldą.

Metodika

Metodika: patirtiniai ir dalyvaujamojo mokymo užsiėmimai, vaizdo įrašų apie siūlomas temas naudojimas, darbas klasėje ir grupėse.

Pamokų metu bus išbandyti veiksmingos komunikacijos metodai.

Individualios refleksijos bus stiprinamos kartu su grupiniais darbais ir keitimusi.

2 pamokai parengti bus naudojama „bendrosios žemės“ ir „parapijos žemėlapių“ patirtis, sukaupta šimtuose Škotijos kaimų, kuriuose gyventojų grupės, padedamos animatorių, vietos menininkų, istorikų, studentų, sukūrė savo teritorijos žemėlapius, kurie menine ir simboline forma, naudojant tekstinius, grafinius ir žemėlapių medžiagos rinkinius, atspindi ilgalaikes bendruomenės teritorijos tapatybės vertybes.

Tokie žemėlapiai yra grafiniai produktai, kuriuose persipina įvairūs komunikacijos kodai (kartografiniai vaizdai, nuotraukos, tekstai, iliustracijos, naudojant informaciją, detales, ženklus, aprašymus), t. y. vaizdai, kurie yra emociškai veiksmingi, kad pritrauktų dėmesį ir įsitvirtintų atmintyje.

Parapijos žemėlapių kūrimas suteiks galimybę išsakyti skirtingus požiūrius į vietos istoriją. Šiam tikslui mokytojas turėtų atlikti parengiamąjį darbą prieš užsiėmimo pradžią, įtraukdamas 1 ar 2 svarbius suinteresuotuosius asmenis.

Modulis bus rengiamas taikant įgalinimo metodą. Dalyviai bus aktyvūs mokymų subjektai: jie projektuos ir kurs parapijos žemėlapi, tapdami vidiniais vietos bendruomenių aktyvinimo elementais.

Parapijos žemėlapis bus pristatytas dauginimo renginiuose vietos kontekste, kuriuos organizuos dalyviai, rengiantys parodą. Šios parodos sustiprins žemėlapių reikšmę tiek kaip kolektyvinio dialogo, tiek kaip žinių dalijimosi priemonę.

Kaip jau buvo padaryta LU3, bendruomenės įtraukimas bus taikomas kaip metodika, siekiant sujungti dalyvius su vietos suinteresuotosiomis šalimis. Pastarosios bus įtrauktos į parapijos žemėlapių kūrimą ir pakviestos į vietos parodas.

Pamokos planas

Šis mokymosi modulis susideda iš dviejų pamokų:

Pamoka 1: Kultūrinė skirtumų vertė

Pamoka 2: Parapijos žemėlapiai kaip priemonė kultūrinio ir gamtinio paveldo atradimui, pabrėžiant skirtumus

Išsamus kiekvienos iš šių pamokų planas pateikiamas toliau:

1 pamokos pavadinimas	Skirtumų kultūrinė vertė
Trukmė	Apie 2 valandos
Reikalingos medžiagos	Išvardykite šiai pamokai reikalingas medžiagas • Projektorius ir ekranas • Interneto prieiga • Baltoji lenta ir žymekliai • Darbo lapai
Pamokos turinys	- Teorinė medžiaga (40 min.): 1) Apibrėžti komunikacijos sąvoką ir įvairius komunikacijos kodus bei procesus. 2) Apibrėžkite kartų ir kultūrų komunikaciją. 3) Išryškinti skirtumą tarp tarpkultūrinės, daugiakultūrinės ir tarpkultūrinės komunikacijos. 4) Išryškinti kartų ir kultūrų komunikacijos vaidmenį kultūrinio ir gamtinio paveldo puoselėjime. - 1 geriausia praktika (15 min.) - 1 interaktyvi veikla (40 min.) Apibrėžti ir pabrėžti stereotipus apie skirtingų kultūrų ir skirtingų kartų žmones - Diskusijos ir apmąstymų užrašai (25 min.)

2 pamokos pavadinimas	Parapijos žemėlapiai kaip priemonė kultūrinio ir gamtinio paveldo atradimui, pabrėžiant skirtumus
------------------------------	--

Trukmė	3 valandos
Reikalingos medžiagos	Išvardykite šiai pamokai reikalingas medžiagas • Baltoji lenta ir žymekliai • Nešiojamieji kompiuteriai/planšetiniai kompiuteriai su interneto prieiga • Parapijos žemėlapiai • Nuotraukos, piešiniai
Pamokos turinys	- Teorinė medžiaga (60 min.): Parapijų žemėlapiai (sąvoka, istorija ir reikšmė) Kaip parengti parapijos žemėlapi - 1 geriausia praktika (15 minučių) - 1 interaktyvi veikla (75 min.) • Dalyviai pasirenks elementus, kuriuos nori įtraukti į žemėlapi, siekdami pabrėžti vietos paveldą (monumentinį, architektūrinį, archeologinį, gamtinį). Dalyviai galės susiskirstyti į mažas grupes. Diskusijos apie pasirinkimus, užduočių pasiskirstymą ir grupės darbas bus būdas praktikuoti bendravimo įgūdžius. • Jei mokytojas ir dalyviai manys, kad tai naudinga, galima naudoti LU3 (1 pamoka) metu sukurtus žemėlapius, gražinant juos į parapijos žemėlapių logiką (pvz., įterpiant svarbiausius pasakojimus apie vietos kultūrą: legendas apie konkretų paminklą, senovinius receptus ir pan. - Diskusijos ir apmąstymų užrašai (30 minučių) • Mokytojas paprašys dalyvių apibendrinti pagrindinius maršruto sudarymo aspektus. • Dalyviai aptars, kaip organizuoti parengto parapijos žemėlapi pristatymą, kuris vyks projekto dauginimo renginio metu. • Šios veiklos pabaigoje kiekvienas dalyvis bus paprašytas pareikšti savo nuomonę apie atliktą užduotį.

Mokymosi modulio vertinimas

Šio mokymosi modulio vertinimo tikslas – įvertinti dalyvių supratimą apie kartų ir kultūrų bendravimą, parapijos žemėlapių reikšmę ir jų naudą įtraukiant vietos bendruomenes į paveldo puoselėjimą.

Toliau pateikiama lentelė su siūlomais vertinimo komponentais, jų kriterijais ir vertinimo metodu:

Vertinimo komponentai	Vertinimo kriterijai	Vertinimo metodas
1. Dalyvavimas ir įsitraukimas	Aktyvus dalyvavimas klasės diskusijose ir veikloje. Indėlis į grupės užduotis. Dalyvavimas ekskursijose ir bendradarbiavimas su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais	Moderatorius / mokytojas: stebėjimas ir užrašai.
2. Vietos paveldo žemėlapių sudarymas – parapijos žemėlapių kūrimas	Vietos paveldo objektų identifikavimas ir paaiškinimas. Parapijos žemėlapių kokybė: jų atitiktis vietos realybei ir išsamumas, atsižvelgiant į skirtingus požiūrius. Komandinio darbo gebėjimai	Moderatoriaus / mokytojo stebėjimai ir pastabos. Grupės pateiktos parapijos žemėlapiai.
3. Viešas parapijos žemėlapių pristatymas	- Pristatymo aiškumas ir įtikinamumas. - Gebėjimas atsakyti į klausimus.	Grupės pristatymas ir klausimų ir atsakymų sesija.
4. Pasitenkinimas	- Malonumas dirbti	Konkretūs įrankiai

Nuorodos ir papildomi šaltiniai

Liu. (2016). Tarpkultūrinė teorija. Knygoje: Tarptautinė politinės komunikacijos enciklopedija. [10.1002/9781118541555.wbiepc179](https://doi.org/10.1002/9781118541555.wbiepc179)

Harwood, Giles, Ryan. (1995). Senėjimas, komunikacija ir tarpgrupinė teorija: socialinė tapatybė ir kartų komunikacija.

https://www.researchgate.net/publication/232519682_Aging_communication_and_intergroup_theory_Social_identity_and_intergenerational_communication

Luka, Drozdova, Šakytė-Statnickė, Budrytė-Ausiejienė. (2023). Kartų komunikacijos problemų sprendimas turizmo ir viešbučių verslo įmonėse. Švietimo, kultūros ir visuomenės žurnalas Nr. 1_2023

10.15503.jecs2023.1.207.228

Bendras pagrindas (paskutinis atnaujinimas: 2023 m.)

<https://www.commonground.org.uk/what-we-do/> -

<https://www.commonground.org.uk/parish-maps/>

Papildomi ištekliai

Mini seminaras: Kaip skaityti parapijos žemėlapi

YouTube·MHNSW - Valstybės archyvų kolekcija·2020 m. gegužės 17 d.

5 MOKYMOSI MODULIS: Tvarumas

Mokymosi rezultatai

Baigę šį mokymosi modulį, dalyviai gebės

- Atpažinti kultūrinio ir gamtinio paveldo bei tvaraus vystymosi tikslų tarpusavio sąsajas.
- Išnagrinėti, kaip paveldo turizmas, tradicinės ekologinės žinios, tvarus žemės ūkis ir ekokultūrinės įmonės gali sukurti ekonomines galimybes, skatinti vietos gyventojų pragyvenimą ir remti bendruomenės vystymąsi, tuo pačiu išsaugant kultūros ir gamtos turtus.
- Vertinti vietos kultūrinį ir gamtinį paveldą kaip vertingus išteklius bendruomenių tvariai plėtrai.

Apžvalga

Šio mokymosi modulio tikslas – mokyti apie tvarumą, derinant šį terminą su kultūros ir gamtos paveldu.

Pirmojoje pamokoje dalyviai tyrinės gamtos paveldo reikšmę ir jo vertę tvarumui.

Antroji pamoka padės dalyviams suprasti kultūrinio paveldo svarbą ir kultūrinio paveldo bei tvarumo ryšį.

Modulis skatina bendruomenės įsitraukimą, pasididžiavimo ir priklausymo jausmą bei praktinius verslo įgūdžius, siejant paveldą su ekonominiais ir socialiniais privalumais vietos ir Europos kontekste.

Metodika

Šiame modulyje naudojama kultūriškai jautri pedagogika, skatinanti dalyvius domėtis paveldu, derinant teorines žinias, geriausią praktiką ir praktinius užsiėmimus.

Projektinis mokymasis (PBL): PBL yra mokymo metodas, pagrįstas autentiškomis mokymosi veiklomis, kurios įtraukia ir motyvuoja mokinius. Šios veiklos yra skirtos atsakyti į klausimą ar išspręsti problemą. Apskritai, tai atspindi mokymosi ir darbo, kurį žmonės atlieka kasdieniame gyvenime už klasės ribų, rūšis. PBL paprastai vykdo mokinių grupės, dirbančios kartu siekdamos bendro tikslo. Veikla vertinama individualiai, atsižvelgiant į pagaminto produkto kokybę, parodytą supratimo gilumą ir indėlį į vykstantį projekto įgyvendinimo procesą. Svarbu įtraukti mokinius į projektinį mokymąsi, kuris sprendžia vietos tvarumo problemas. Be to, svarbu skatinti mokinius kurti bendruomenės projektus, kurie skatina paveldo išsaugojimą, aplinkos tvarkymą ir socialinę įtrauktį, ugdo aktyvų pilietiškumą ir bendruomenės įsitraukimą.

Atvejų analizės ir realaus pasaulio pavyzdžiai leis mokiniams iliustruoti tvaraus vystymosi principų praktinį taikymą per atvejų analizes ir realaus pasaulio pavyzdžius, iniciatyvas. Be to, mokiniai gali išnagrinėti pasiekimus ir iššūkius, su kuriais susiduria bendruomenės ir institucijos, siekiančios suderinti tvaraus vystymosi tikslus.

Ekskursijos ir patirtinis mokymasis leis organizuoti ekskursijas į paveldo vietas, gamtos rezervatus, tvaraus vystymosi projektus ar kultūros institucijas, kad būtų galima įgyti tiesioginės patirties tvaraus vystymosi srityje. Ekskursijos ir patirtinis mokymasis taip pat palengvina ekskursijas su gidu, seminarus ar paslaugų mokymosi veiklas, kurios leidžia studentams bendrauti su paveldo specialistais, aplinkos ekspertais ir bendruomenės suinteresuotosiomis šalimis, kad jie galėtų gilinti savo supratimą apie tvarų vystymąsi. ir bendruomenės suinteresuotosiomis šalimis, kad jie galėtų suprasti ir įvertinti.

Pamokos planas

Šis mokymosi modulis susideda iš dviejų pamokų:

1 pamoka: Kultūros paveldas ir tvarumas

2 pamoka: Gamtinis paveldas ir tvarumas

Išsamus kiekvienos iš šių pamokų planas pateikiamas toliau:

1 pamokos pavadinimas	Kultūros paveldas ir tvarumas
Trukmė	Apie 2 valandos
Reikalingos medžiagos	I. Balta lenta, II. žymekliai, plakatinės lentos, karikatūros, II. internetas
Pamokos turinys	1. Teorinė medžiaga (45 min.) Paklauskite mokinių, ką jie žino apie „kultūrinį paveldą“ ir „tvarumą“. 1 dalis – Žinių viktorina - Klasė turėtų būti suskirstyta į mažas poras. Žinių viktorinos klausimai turi būti pateikiami nuosekliai. Kiekvienai grupei suteikiama galimybė atsakyti į klausimą arba varžytis, kas pirmasis parodys, kad nori atsakyti. Geriausia praktika (15 minučių) Pateikę gerosios praktikos pavyzdį „Take Me to Your Village“ (Nukelk mane į savo kaimą) kultūrinio paveldo pristatymo faile, suskirstykite mokinius į mažas grupes po tris–penkis dalyvius. Kiekvienai grupei turėtų būti paskirta konkreti sritis ar tema, susijusi su kaimo tradicijomis. Interaktyvi veikla (45 minutės) v. Grupės sukurs mini informavimo schemą (bendruomenės atsparumas, tapatybės išsaugojimas ir socialinė sanglauda), skatinančią išsaugoti jų pasirinktą paveldą. Diskusijos ir apmąstymų užrašai (15 minučių) - Kokios yra priežastys išsaugoti kultūrinį paveldą, įskaitant kalbas, paminklus ir tradicijas? Kokios yra priežastys išsaugoti gamtinį

	paveldą, įskaitant nacionalinius parkus, ekosistemas ir laukinę gamtą? - Kokios yra didžiausios grėsmės kultūros paveldui? Pavyzdžiui, kaip urbanizacija ar globalizacija gali paveikti tradicines kultūras? Kokios yra pagrindinės grėsmės gamtos paveldui?

2 pamokos pavadinimas	Gamtinis paveldas ir tvarumas
Trukmė	Apie 2 valandos
Reikalingos medžiagos	Reikalingos medžiagos: - Spausdinti informaciniai lapeliai su informacija apie įvairias kultūros ir gamtos paveldo vietas , - Žymekliai, spalvoti pieštukai, klijai, žirkklės - Spausdinti arba skaitmeniniai kultūros ir gamtos paveldo objektų vaizdai - Projektorius
Pamokos turinys	Teorinė medžiaga (45 minutės) - Gamtos paveldas ir jo svarba - Biologinė įvairovė - Gamtos paveldo vaidmuo tvarumo užtikrinime Geriausia praktika (15 minučių) <i>Geriausios praktikos pavyzdys pateikiamas pristatymo faile apie gamtinį paveldą, kuriame pateikiamas Austrijos Wachau kultūrinio kraštovaizdžio pavyzdys.</i> Interaktyvi veikla (45 minutės) Kiekviena grupė turėtų pasirinkti gyvūną, kuris yra klasifikuojamas per pamoką. Po to jie turėtų parengti infografiką. Infografikoje turėtų būti pateikti atsakymai į šiuos klausimus, be to, trumpas informacija apie gyvūną.

Diskusijos ir apmąstymų užrašai (15 minučių)

- v. Kokios priemonės galėtų būti taikomos individualiu, bendruomenės ar vyriausybės lygmeniu, siekiant užtikrinti paveldo vietų tvarumą?
- l. Kodėl gamtinis paveldas yra svarbus ir kaip tvarumas gali padėti siekiant šio tikslo?

Mokymosi modulio vertinimas

Šio mokymosi modulio vertinimo tikslas – įvertinti mokinių supratimą apie kultūrinį ir gamtinį paveldą, tvarumą, pagrįstą paveldo ištekiais.

Toliau pateikiama lentelė su siūlomais vertinimo komponentais, jų kriterijais ir vertinimo metodu:

Vertinimo komponentai	Kriterijai	Vertinimo metodas
1. Dalyvavimas ir įsitraukimas	- Klasės dalyvavimas - Grupės užduočių vaidmuo	Rašytiniai atsiliepimai ir grupės diskusijos
2. Produktų pristatymas	- Gebėjimas paaiškinti tvarumą ir paveldo bei tvarumo ryšį. - Gebėjimas išreikšti paveldo sąvoką; kultūrinis ir gamtinis paveldas	- Grupės projekto pristatymas - Bendramokslių atsiliepimai

3. Produktų unikalumas	Produktų dizainas, tinkamumas paskirties tikslams Projekto unikalumas	Išsami informacija apie produktų gamybos procesą, kurią pateikia mokiniai
------------------------	--	---

Nuorodos ir papildomi ištekliai

Nuorodos

Dong, Y., Hauschild, Z., M. (2017). Aplinkos tvarumo rodikliai, Lyngby, Danija.

Europos Komisija: Švietimo, jaunimo, sporto ir kultūros generalinis direktoratas, *Europos kultūrinio paveldo veiksmų programa*, Leidinių biuras, 2019 m., <https://data.europa.eu/doi/10.2766/949707>

Heinberg, R. (2010). „The Post Carbon Reader Series: Foundation Concepts, What is Sustainability?“ Kalifornija, JAV. „Post Carbon Reader“.

Rosetti I, Bertrand Cabral C, Pereira Roders A, Jacobs M, Albuquerque R. Paveldas ir tvarumas: dalyvavimo reguliavimas. *Tvarumas*. 2022; 14(3):1674. <https://doi.org/10.3390/su14031674>

Mūsų pasaulio transformacija: 2030 m. darnaus vystymosi darbotvarkė:

<https://sdgs.un.org/2030agenda>

Cadavez, C., & Almeida, M. M. (2022). Kultūrinis paveldas; Nematerialusis kultūrinis paveldas; Materialusis kultūrinis paveldas. Darbiniai apibrėžimai literatūroje ir turizme. <https://doi.org/10.34623/h3xd-jt31>

UNESCO. Konvencija dėl nematerialaus kultūros paveldo apsaugos. 2003. Prieinama internete: <https://ich.unesco.org/doc/src/15164-EN.pdf>

Jungtinės miestų ir vietos valdžios institucijos. Kultūra: ketvirtasis tvaraus vystymosi ramsčiai. 2010 m. Prieinama internete: https://www.agenda21culture.net/sites/default/files/files/documents/en/zz_culture4pillarsd_eng.pdf

Papildomi ištekliai

Barthel-Bouchier, D. (2013). Kultūros paveldas ir tvarumo iššūkis (1-asis leidimas). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315431055>

17 tikslai <https://sdgs.un.org/goals>

6 MOKYMOŠI MODULIS. Tinklų kūrimas

Mokymosi rezultatai

Baigę šį mokymosi modulį, dalyviai gebės:

- suprasti tinklų kūrimo svarbą
- kurti tinklus su vietos bendruomenėmis ir organizacijomis, skatinančiomis vietos paveldą
- praktinius tinklų kūrimo žingsnius, naudojant paveldą

Apžvalga

Šio mokymosi modulio tikslas – suprasti tinklų kūrimo, įtraukiant vietos kultūrinį paveldą, svarbą. Kalbant apie bendruomenės įsitraukimą į įvairias veiklas, apie tai, kaip norime, kad vietos vietovės vystytųsi ateityje, dažnai pamirštama paveldo vaidmuo. Paveldas formuoja tai, kaip žmonės tapatinasi su vietomis, kuriose gyvena, dirba ir leidžia laisvalaikį.

Pamokų metu mokiniai bus supažindinti su tinklų kūrimu, jo svarba ir nauda. Šis modulis skatina bendruomenės įsitraukimą, pasididžiavimą kūrybiniais partnerystės ryšiais, siejančiais vietos paveldą su socialine nauda vietos, regioniniu ir Europos kontekste.

Metodika

Tinklų kūrimas yra svarbi veikla mokiniams, nepriklausomai nuo to, kokioje ekonomikos šakoje ar nevyriausybiname sektoriuje jie dirba ar turi patirties.

Tinkamai taikomas tinklų kūrimas gali suteikti galimybę užmegzti abipusiai naudingus santykius su įvairių sričių specialistais. Sukurdami tvirtą tinklą, sužinosite apie tinklo narių patirtį, įgūdžius, gebėjimus, naują informaciją ir užmegsite ryšius, kurie atvers naujas galimybes.

Mokymosi modulis „Tinklų kūrimas“ naudoja įvairius pedagoginius metodus, akcentuodamas projektinį patirtinį mokymąsi, bendruomenės įtrauktį, siekiant suprasti tinklų kūrimą per vietos kultūrinį paveldą.

Mokymas klasėje. Mokymas klasėje vis dar yra tradicinis ir dažniausiai naudojamas mokymo metodas. Šis metodas apima paskaitų stiliaus pristatymą ir gali būti naudojamas mūsų tinklų kūrimo pamokose. Tačiau tokio tipo mokymas taip pat gali užtrukti ilgai ir tapti mažiau patrauklus mokiniams.

Mokymas internetu. Šis mokymas vyksta naudojant kompiuterius ar mobiliuosius įrenginius. Šis skaitmeninio mokymo tipas gali būti pritaikytas įvairiems mokymo formatams, pvz., vaizdo įrašams ir viktorinoms, ir suteikia mokiniams galimybę mokytis savo tempu.

Interaktyvūs mokymo metodai. Interaktyvus mokymas pakeičia mokymą klasėje. Šis mokymo metodas derina mokymą su įvairiomis grupinėmis veiklomis, dirbtuvėmis ir edukaciniais žaidimais. Siūlome naudoti interaktyvius mokymo žaidimus – „Social cafe“ ir „Storytelling“. Interaktyvus mokymas yra puikus beveik visiems mokiniams, tačiau jis gali būti nepriimtinas tylesniems mokiniams.

Praktiniai mokymai. Šis mokymo metodas paprastai pereina į praktinius mokymus, kuriuose atliekamos įvairios užduotys. Suaugę mokiniai teikia pirmenybę šiam mokymo metodui, nes jis suteikia jiems galimybę pasinerti į veiklą, įsigilinti į veiksmus ir padėti savo komandai.

Pamokos planas

Šis mokymosi modulis susideda iš dviejų pamokų:

1 pamoka: Kas yra tinklaveika?

2 pamoka: Paveldas ir tinklų kūrimas kaip pilietinės naudos.

Išsamus kiekvienos iš šių pamokų planas pateikiamas toliau:

1 pamokos pavadinimas	Kas yra tinklų kūrimas?
Trukmė	2 valandos
Reikalingos medžiagos	• Lankstukai • Interneto prieiga • Projektorius ir ekranas • Lenta ir žymekliai • Popierius
Pamokos turinys	1. Teorinė medžiaga (35 min.) • Tinklų kūrimo apibrėžimas. • Pagrindiniai tinklaveikos įgūdžiai (<i>viešasis kalbėjimas, pristatymas, tarpasmeniniai įgūdžiai</i>). • Tinklų kūrimo svarba ir nauda.

2. Geriausia praktika (15 min.)

3. Veikla „Rato metodas“.

Grupėse žmonės susirenka ratu, planuoja ateitį, sprendžia krizes ir klausosi vieni kitų. „Circle way“ praktika turi taisykles, pagal kurias dalyviai turi aktyviai dalyvauti ir priimti savo ar kitų problemas, nusprenddami imtis veiksmų. Susitikimus pradedame ir baigiame ratu. Pradžioje dalyviai pasakoja, kodėl jie dalyvauja, o pabaigoje „prisiregistruoja“, apmąstydami, ką visi pasiekė kartu ir individualiai. Susitikimas ratu gali būti ypač naudingas norint geriau pažinti vieni kitus ir kaip priemonė giliai apmąstyti ar priimti sprendimus. Šis metodas sukuria bendruomenės jausmą, išlaisvina kūrybines galias ir leidžia džiaugtis bendru rezultatu.

4. Diskusija ir apmąstymai (35 min.)

Tinklaveika kaip trečioji erdvė bendruomenės įsitraukimui.

2 pamokos pavadinimas	Paveldas ir tinklų kūrimas kaip pilietinės naudos
Trukmė	2 valandos
Reikalingos medžiagos	• Lankstukai (<i>jei reikia</i>) • Interneto prieiga • Projektorius ir ekranas • Lenta ir žymekliai • Popierius
Pamokos turinys	1. Teorinė medžiaga (35 min.) • Bendruomenių ir piliečių kūrybinis potencialas, naudojant vietinį paveldą. • Vietinis kultūros paveldas – vieta ir autentiškumas. • Paveldo indėlis formuojant vietos identitetą.

2. Geriausia praktika (15 min.)

3. Veikla. Socialinis kavinė (40 min.)

Norėdami žaisti „Social Cafe“, suskirstykite visą žaidėjų grupę į mažesnes grupes po tris ar keturis narius. Tada kiekvienai grupei paskirkite konkretų aptarti temą ar spręsti problemą. Tai gali būti koncepcija, susijusi su tinklų kūrimu, hipotetinis scenarijus ar klausimas apie asmeninę patirtį. Kai kiekviena grupė turės pokalbio temą, skirkite 20 minučių grupių diskusijoms.

Pasibaigus laikui, paprašykite žaidėjų susimaišyti ir atsisėsti su kitais žmonėmis, tada pakartokite procesą tiek kartų, kiek norite, kad žaidėjai galėtų susipažinti su visais dalyviais.

4. Diskusija ir apmąstymai (30 min.)

Paveldas kaip visuomeninė gėrybė.

Mokymosi modulio vertinimas

Šio mokymosi modulio vertinimo tikslas – įvertinti, kaip mokiniai supranta tinklų kūrimo, įtraukiant vietos kultūrinį paveldą, svarbą.

Toliau pateikiama lentelė su siūlomais vertinimo komponentais, jų kriterijais ir vertinimo metodu:

Vertinimo komponentai	Kriterijai	Vertinimo metodas
1. Bendruomenės narių dalyvavimas ir įsitraukimas	-Mokinys aktyviai dalyvauja diskusijose. -Indėlis į mokymo veiklą.	-Suaugusiųjų mokytojų stebėjimas.
2. Dalyvavimas kūrybinėje veikloje, naudojant vietos paveldą	Indėlis į grupės užduotis. Dalyvavimas reikiamose ekskursijose ir indėlis į	-Grupės kūrybinės užduoties pristatymas

	grupės kūrybinės užduotis.	
--	-------------------------------	--

Nuorodos ir papildomi ištekliai

Nuorodos.

1. Macdonald, S. (2013). Atminties kraštai: paveldas ir tapatybė šiandieninėje Europoje.
2. Future Learn.(2022.08.30). 10 geriausių tinklaveikos kursų: sukurkite profesinį tinklą.
<https://www.futurelearn.com/info/blog/top-10-networking-courses>.
3. Networked Heritage. (2016.11.06) Paveldas yra svarbus vietų atmosferai ir funkcionavimui.
<https://medium.com/networked-heritage/networked-heritage-f89130ee643f>.
4. Seismic. Mokymo metodai, metodikos ir įrankiai. <https://seismic.com/enablement-explainers/training-methods-methodologies-and-tools/>.
5. Rakshitha Arni Ravishankar (2023.03.22) Tinklų kūrimo pradedančiųjų vadovas
<https://hbr.org/2023/03/a-beginners-guide-to-networking>.

Papildomi ištekliai

1. UNESCO. Pasaulio paveldo konvencija. <https://whc.unesco.org/>.
2. TRIPADVISOR. Nacionaliniai parkai Lietuvoje. <https://www.tripadvisor.com/Attractions-g274947-Activities-c57-t67-Lithuania.html>
3. Lietuvos paveldo pasaulyje enciklopedija. Global True Lithuania.
<https://global.truelithuania.com/>
4. ES Komisija. KULTŪROS PAVELDAS <https://culture.ec.europa.eu/cultural-heritage>

7 MOKYMOŠI MODULIS. Skaitmeninės kompetencijos

Mokymosi rezultatai

Baigę šį mokymosi modulį, mokiniai:

1. Supras skaitmeninių priemonių svarbą išsaugant ir populiarinant kultūrinį ir gamtinį paveldą.
2. Išsiugdys pagrindinius įgūdžius naudoti skaitmenines platformas paveldo dokumentavimui ir pasakojimams.
3. Taikys šiuos įgūdžius kurdami paprastą skaitmeninį projektą, apimantį kultūrinio ir gamtinio paveldo temas.

Apžvalga

Šiame modulyje dalyviams pristatomas skaitmeninių priemonių potencialas paveldo išsaugojimo ir švietimo srityje. Jame nagrinėjami teoriniai skaitmeninio dokumentavimo, išsaugojimo ir pasakojimo aspektai, kartu akcentuojant praktines mokymosi veiklas. Dalyviai dirbs su projektais, kuriuose skaitmeniniai įgūdžiai derinami su paveldo temomis, skatinant kūrybiškumą ir bendradarbiavimą. Modulis baigiamas kiekvieno dalyvio sukurtu skaitmeniniu projektu (pvz., fotoreportažu, trumpu vaizdo įrašu ar interaktyviu žemėlapiu).

Metodika

Modulis naudoja **aktyvų ir patirtinį mokymosi** metodą, derinant teoriją su praktika. Mokiniai naudoja skaitmenines priemones, pvz., nuotraukų redagavimo programinę įrangą, virtualias žemėlapių platformas ir internetines pasakojimų programėles, kad sukurtų savo projektus. Mokytojai palengvins mokymąsi, naudodami problemų sprendimo metodą, skatindami mokinius tyrinėti realaus pasaulio paveldo iššūkius ir siūlyti skaitmeninius sprendimus. Interaktyvios diskusijos ir bendramokslių atsiliepimai sustiprins mokymąsi, o struktūruotos refleksijos pagilins dalyvių supratimą apie tai, kaip skaitmeniniai įgūdžiai padeda išsaugoti paveldą.

Pamokos planas

Šis mokymosi modulis susideda iš dviejų pamokų:

1 pamoka: Įvadas į skaitmenines priemones paveldo dokumentavimui

2 pamoka: Skaitmeninis pasakojimas paveldo populiarinimui

Išsamus kiekvienos iš šių pamokų planas pateikiamas toliau:

1 pamokos pavadinimas	1 pamoka: Įvadas į skaitmenines priemones paveldo dokumentavimui
Trukmė	1,5–2 valandos
Reikalingos medžiagos	Nešiojamieji kompiuteriai arba planšetiniai kompiuteriai, interneto prieiga, skaitmeniniai įrankiai (pvz., „Canva“, „Google Earth“), projektorius, informaciniai lapeliai su žingsnis po žingsnio instrukcijomis.
Pamokos turinys	Sesijos turinys: Sesijos turinys ● Sveikinimas ir pažintinis žaidimas (10 min.): Tikslas pristatymas ir trumpas grupinis žaidimas „Atspėk įrankį“, skirtas dalyviams susipažinti su skaitmeninėmis platformomis. Kiekvienas grupės narys apibūdina skaitmeninį įrankį ar platformą, kurią naudoja, nenurodydamas jos pavadinimo, o kiti bando atspėti, kas tai yra. ● Teorinė informacija (20 min.): pagrindinių priemonių (Google Earth, Canva, GIS) apžvalga ir jų vaidmuo dokumentuojant ir išsaugant kultūrinį paveldą. Skaitmeninių priemonių, tokių kaip Google Earth, Canva ir GIS žemėlapių sudarymas, svarbos paveldo išsaugojimui pristatymas. Paaiškinkite, kaip šios priemonės padeda dokumentuoti, išsaugoti ir dalytis kultūriniu ir gamtiniu paveldu. Parodykite, kaip „Google Earth“ leidžia kartografuoti ir tyrinėti paveldo vietas, „Canva“ gali kurti vizualias istorijas, o GIS padeda atlikti kultūrinių duomenų erdvinę analizę. Trumpa diskusija apie skaitmeninius archyvus ir multimediją kultūrinės tapatybės išsaugojimui. ● Atvejo analizė (15 min.): „GIS“ dokumentacijos apie Šv. Jono Krikštytojo kompleksą (Kavala) pristatymas. Dėmesys skiriamas projekto etapams (analizė, dokumentacija, 3D modeliavimas) ir interaktyvi diskusija apie paveldo

dokumentavimo iššūkius ir sprendimus.

- **Interaktyvi veikla (40 min.):** Dalyviai naudoja „Google Earth“, kad surastų vietos paveldo vietą ir aprašytų jos reikšmę (istorinę, kultūrinę, ekologinę). Rezultatai dalijami mažose grupėse.
- **Diskusija ir apmąstymai (15 min.):** Grupinė diskusija apie skaitmeninių priemonių naudojimo iššūkius ir galimybes socialiai remtinoms bendruomenėms. Brainstormingas apie tai, kaip „Google Earth“, „Canva“ ir GIS priemonės gali būti taikomos vietos projektuose.

Mokymosi rezultatai:

- Suprasti skaitmeninių priemonių vertę paveldo dokumentavimui.
- Susipažinti su GIS, „Google Earth“ ir „Canva“ kultūrinio paveldo srityje.
- Apmąstyti šių priemonių taikymą vietos kontekste ir įtraukiose projektuose.

2 pamokos pavadinimas	Skaitmeninis pasakojimas paveldo populiarinimui
Trukmė	1,5–2 valandos
Reikalingos medžiagos	Nešiojamieji kompiuteriai arba planšetiniai kompiuteriai, interneto prieiga, vaizdo redagavimo programinė įranga (pvz., „Clipchamp“, „Canva“), vaizdinė medžiaga (pvz., nuotraukos, žemėlapiai).
Pamokos turinys	Sesijos turinys • Sveikinimas ir apžvalga (10 minučių): Mokytojas apibendrina ankstesnę sesiją ir dienos tikslus. Dalyviai pasidalija viena įžvalga iš paskutinės sesijos. • Teorinė medžiaga (20 minučių): Įvadas į skaitmeninio pasakojimo principus (pasakojimo struktūra, vaizdai, garsas, įtrauktis). Geriausių praktikų ir pavyzdžių pristatymas (fotoese, trumpi vaizdo įrašai, muziejų / paveldo projektai). Padėkite dalyviams derinti vaizdus, garso įrašus ir pasakojimą, kad sukurtų įdomų pasakojimą, kuris skatintų kultūrinį paveldą. Naudokite sėkmingų paveldo pasakojimo projektų pavyzdžius, pvz., National Trust skaitmeninius pasakojimus arba Britų

muziejaus interaktyvius pasakojimo projektus. Skatinkite dalyvius taikyti šiuos principus savo projektuose.

- **Atvejo analizė (15 min.):** Kultūros organizacijos, naudojančios skaitmeninį pasakojimą vietos tradicijoms atgaivinti, pavyzdys. Padėkite dalyviams susipažinti su pavyzdžiu, kaip kultūros organizacija naudojo skaitmeninį pasakojimą vietos tradicijoms atgaivinti. Paaiškinkite, kaip organizacija naudojo multimedijos priemones, pvz., vaizdo įrašus, garso įrašus ir vaizdus, kad dalytųsi ir išsaugotų vietos kultūrą, kurdama įtraukiančius pasakojimus, kurie jungia praeitį su dabartimi.
- **Interaktyvi veikla (40 min.):** Dalyviai sukuria trumpą foto istoriją „Canva“ apie kultūrinį ar gamtinį paveldą. Paprašykite dalyvių pasirinkti konkretų paveldo temą – vietos tradiciją, kultūrinę vietą ar gamtinį kraštovaizdį – ir atrinkti šią temą atspindinčius vaizdus. Tada jie naudodami „Canva“ sujungs šiuos vaizdus su antraštėmis ar trumpais pasakojimais, kurie pabrėžia vaizduojamo paveldo reikšmę. Padėkite jiems, kaip naudoti tekstą, filtrus ir šablonus, kad pasakojimas būtų įdomesnis ir vizualiai patrauklesnis.
- **Diskusija ir apmąstymai (15 min.):** Grupės apmąstymai apie tai, kaip skaitmeninis pasakojimas skatina bendruomenės pasididžiavimą ir prieinamumą. Dalyviai aptaria iššūkius, su kuriais susiduria derindami pasakojimą ir vaizdus, ir siūlo būdus, kaip juos spręsti būsimuose projektuose.

Mokymosi rezultatai:

- Suprasti skaitmeninio pasakojimo principus ir poveikį paveldo populiarinimui.
- Įgyti praktinės patirties kuriant skaitmeninį paveldo pasakojimą.
- Apmąstyti pasakojimą kaip bendruomenės įtraukimo ir kultūrinio pasididžiavimo priemonę.

Šio mokymosi modulio vertinimo tikslas – įvertinti dalyvių gebėjimą taikyti skaitmenines priemones ir pasakojimo technikas paveldo išsaugojimo srityje.

Toliau pateikiama lentelė su siūlomais vertinimo komponentais, jų kriterijais ir vertinimo metodu:

Vertinimo komponentai	Kriterijai	Vertinimo metodas
1. Pradinis skaitmeninis kompetencijos lygis	Dalyvių pradinio įgūdžių lygio nustatymas	Prieš sesiją atliekama internetinė apklausa
2. Darbas su skaitmeniniais įrankiais	Aktyvus dalyvavimas interaktyviose veiklose	Stebėjimas, moderatoriaus atsiliepimai ir tiesioginis įrankių naudojimo stebėjimas
3. Skaitmeninių projektų kokybė	Teorinių ir praktinių įgūdžių integravimas	Tarpusavio vertinimas, pedagogų vertinimas ir projekto vertinimo kriterijai
4. Atsiliepimai apie mokymąsi	Įžvalgos apie iššūkius ir taikymus	Rašytinės refleksijos ir internetinės apklausos po sesijos

Nuorodos ir papildomi ištekliai

- Smith, J. (2021). *Skaitmeninis paveldas: įrankiai ir technikos*. Tech Press.
- Jones, A. (2020). *Pasakojimai apie bendruomenės paveldą*. Heritage Academy Press.

Papildomi ištekliai:

- [„Google Earth](#)
- [Canva](#)
- [Kultūrinio paveldo skaitmeninis archyvas](#)